

Kazatel: Josef Hurta

Písně: 161, 715, 696, 714

Čtení: 1 Kr 19, 1 – 18

Text: 1 Kr 19, 4 – 5

(Eliáš) šel den cesty pouští, až přišel k jednomu trnitému keři a usedl pod ním; přál si umřít. Řekl: "Už dost, Hospodine, vezmi si můj život, vždyť nejsem lepší než moji otcové." Pak pod tím keřem ulehl a usnul. Tu se ho dotkl anděl a řekl mu: "Vstaň a jez!"

Elijáš Tišbejský byl slavný Hospodinův prorok, který měl velké ambice, ale byl to také jenom obyčejný člověk. Dosáhl velkých úspěchů, ale zažil i těžké pády. Pohyboval se ve vysokých politických kruzích, jednal s králi, ale zároveň se např. věnoval chudé cizí vdově. Sytil hladové, křísil mrtvé, přikazoval větru a dešti a mohl být tím pádem na sebe patřičně hrdý. Ale také padal na ústa psychickým vyčerpáním a únavou. Vybojoval ohromující vítězství nad bálovými proroky na hoře Karmel, ale vnitřně bojoval těžký zápas sám se sebou, ve kterém prohrával. Charismatický muž, který se uvnitř sebe trápil a soužil.

V tom dnešním textu nacházíme Elijáše bezprostředně poté, co se mu podařilo před celým Izraelem úspěšně znemožnit baalovy proroky. Na hoře Karmel odhlail všemu lidu jejich neschopnost a přesvědčivě dokázal, že pravým Bohem je Hospodin a nikoliv pohanský baal. Zdálo by se, když člověk zažije takový profesní úspěch, že se pak bude hrát na výsluní blaženosti a bude se těšit z výsledků svého snažení.

Jenže i Elijášovi se přihodilo to, co se občas stane velmi úspěšným lidem. Zradila ho jeho křehká psychika. A on upadl do těžké deprese. Stačil k tomu drobný spouštěč, třeba to, že po karmelském zázraku namísto ocenění přišla studená sprcha v podobě výhrůžky smrti od královny Jezabel. Když to Eliáš zjistil, stáhl se z veřejnosti do ústraní, aby si zachránil život. V Judsku zanechal svého mládence, aby ho ušetřil svého zoufalství a sám šel celý den pouští, až přišel k jednomu trnitému keři. Usedl pod ním a přál si umřít. Řekl: „Už dost, Hospodine, vezmi si můj život, vždyť nejsem lepší než moji otcové.“

Poušť, pusto a prázdno, tak jako v Elijášově nitru. Trnitý keř, bodá jako trnová koruna uvnitř Eliášovy hlavy. Nepřekonatelná únava a ztráta smyslu všeho co člověk dosud tak úspěšně dělal. Proč dál žít? Už na nic nemám sílu. Už dost, Hospodine, vezmi si můj život! Pak pod tím trnitým keřem ulehl a usnul. Nejlépe je všechno zaspat. V hlavě se mu usídlila myšlenka: „Nejsem lepší než moji otcové.“ A když nejsem lepší, tak nic nemá cenu.

Končí tady Eliáš se svojí kariérou slavného proroka? Je to jeho konec? On si to možná myslí, ale Bůh ne. A posílá svého anděla. Asi jen tato nebeská bytost teď dokáže Eliášovi nějak pomoci.

První, co Eliáš ucítí, je lehký a hřejivý dotek andělské ruky. Bůh Eliášovi nehrozí, nevyčítá, nekritizuje. Anděl tiše promluví: „Vstaň a jez.“ Cože? Nemusím dělat zase to veřejné divadlo na hoře Karmel? Nemusím pečovat o chudou vdovu? Nemusím sytit hladové a poroučet větru? Ne, Eliáší. Teď se potřebuješ najíst sám. Eliáš vzhlédl, a hle, v hlavách podpopelný chléb, pečený na žhavých kamenech, a láhev vody. Pojedl, napil se a opět ulehl. Tento pokrm neslouží k tomu, aby měl Eliáš sílu k další službě. Je určen pouze k zachování jeho vlastního života.

Elijáš pak znovu usnul, ale anděl to nevzdává. Ví, že v takových případech neexistuje rychlé a snadné východisko. Dotýká se Elijáše podruhé se stejnou nabídkou: „Vezmi a jez. Máš před sebou dlouhou cestu.“ Andělská terapie není žádné rychlé instantní řešení. Je to běh na dlouhou trať. A Eliáš se na ni vydává. Čtyřicet dní a čtyřicet nocí jde pouští a síly má jen tolik, kolik mu poskytl ten jeden pokrm. Ale jde. Zatím neví proč. Ale ta cesta pouštní nicotou není beze smyslu. Den co den se Eliáš pomalu ale jistě přibližuje k Boží hoře Chorébu. Ne, není čím dál silnější. Cítí se čím dál slabší. Na Boží hoře Choréb svůj únik před světem završí a padne vysílením. Zaleze si do jeskyně a tam přenocuje. Tam přečká svou temnou noc. Možná si ani neuvědomuje, že právě tam je mu Bůh nejbližší.

Teprve tady, po dlouhé době, se setká s Bohem. Už ne skrze andělský dotek, ani skrze pokrm a nápoj, ale skrze Boží slovo. Hospodin k němu promluví. A opět žádné poučování ani vyčítavé otázky, co po mně zase Bůh chce. Bůh se zajímá o to, co chce Eliáš. „Co tu chceš, Eliáší?“ Co chceš v této temné jeskyni? Nikdo tu není, nikdo nás nemůže slyšet, řekni mi, co chceš, svá nejtajnější přání, mě to zajímá, říká Bůh Eliášovi.

A Eliáš si před Bohem vyleje své srdce: „Všecko to stojí za houby. Velice jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů, protože Izraelci opustili tvou smlouvu, tvé oltáře zbořili a tvé proroky povraždili mečem. Zbývám už jen sám, avšak i mně ukládají o život, jak by mě o něj připravili.“ Hospodin ponechává tento Eliášův výlev bez komentáře, ačkoliv by s ním mohl v leccems polemizovat. Řekne jen: „Vyjdi a postav se na hoře před Hospodinem.“ Ale ještě, než se Eliáš sebere, Hospodin osobně jen pro něj rozehraje zvláštní představení: Hle, Hospodin se tudy ubírá. Před Hospodinem veliký a silný vítr rozervávající hory a tříštící skály, ale Hospodin v tom větru nebyl. Po větru zemětřesení, ale Hospodin v tom zemětřesení nebyl. Po zemětřesení oheň, ale Hospodin ani v tom ohni nebyl.

Po ohni hlas tichý, jemný.

Milí přátelé, co tato velkolepá show znamená? Vítr, zemětřesení, oheň, skály pukají a hory se vrhají do moře... Velkolepé divadlo, strhující show, tak jako když na hoře Karmel oheň z nebe zapálil baalův oltář nebo jako když vstal z mrtvých vdovin syn, stačilo se jen pomodlit – to byla přece jasná znamení Boží přítomnosti! Anebo ne? Eliáš začíná chápat, že o tom to není. V tom Hospodin není. Dosud podle Elijáše mělo smysl dělat jen velkolepé věci, které ohromí, přesvědčí, zaujmou. Ale teď vidí, že Hospodin v tom není.

Teprve až všechno utichne a zklidní, až se člověk usebere a sám se dotkne své bolavé duše, uslyší hlas tichý a jemný. Jakmile jej Eliáš uslyšel, zavinul si tvář pláštěm, vyšel a postavil se u vchodu do jeskyně. Milí přátelé, vidíte to? Eliáš vyšel ven z jeskyně! To je tedy něco! To je obrovský úspěch! Je to malý krok pro člověka, ale velký pro Hospodina. Žádná velkolepá show – teprve až tento tichý vnitřní hlas vytáhl Eliáše z vězení.

Eliáš vyšel a postavil se u vchodu do jeskyně. Tu mu hlas pravil: "Co tu chceš, Elijáši?" Znovu stejná otázka. Musí občas zaznít opakovaně, než si člověk dokáže najít odpověď nebo se na ni podívat i z jiného úhlu pohledu. „Co chceš, Elijáši?“ Ne co po tobě chce někdo druhý, byť by to byl sám Hospodin, ale co chceš ty sám, člověče. A Eliáš znovu spustí svou ohranou písničku a slovo od slova jako kolovrátek opakuje myšlenky, které se mu cyklicky honí hlavou. „Velice jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů, protože Izraelci opustili tvou smlouvu, tvé oltáře zbořili a tvé proroky povraždili mečem. Zbývám už jen sám, avšak i mně ukládají o život, jak by mě o něj připravili. Ano, pořádal jsem velké akce, dělal jsem všechno možné, usilovně jsem se snažil být nejlepší, získat pozornost, ohromit, ale nebylo to absolutně k ničemu, výsledek nula nula nic a sám jsem se na tom jenom zničil.“

Schválně, co na to teď řekne Hospodin. Polituje Elijáše? Nebo řekne: To bylo ještě málo, musíš se ještě víc snažit, být ještě lepší! Prostě se musíš vybičovat k větším výkonům!

Jenomže Eliáš už něco zahlédl, už měl vhled, už prohlédl, už měl vidění, že Bůh není v těch velkolepých skutcích a ohromujících výkonech, ale v tichém jemném hlasu. Ve zcela obyčejných věcech. A Eliáš už získává jiný náhled, jiné vidění věcí, které mu pomáhá se znovu dostat do formy. Hospodin mu totiž najednou říká: "Jdi, vrať se svou cestou k damašské poušti. Až tam přijdeš, pomažeš Chazaela za krále nad Aramem. Jehúa, syna Nimšího, pomažeš za krále nad Izraelem a Elišu, syna Šáfatova z Abel-mechóly, pomažeš za proroka místo sebe. Kdo unikne Chazaelovu meči, toho usmrtí Jehú, a kdo unikne Jehúovu meči, toho usmrtí Eliša.

Milí přátelé, co tato podivná Hospodinova rada znamená? Tak především to jsou jasné konkrétní kroky, které má Eliáš udělat. Žádná obecná pravidla, žádná filozofická vata nebo knížecí rady. Prostě teď udělej to a to. A za druhé: Eliáš si dosud myslel, že všechno záleží na něm. Že to on musí všechno dokázat, pobít baalovy proroky, obrátit Izrael k Hospodinu, přesvědčovat, usilovat, snažit se co může. Protože, když to neudělá on, nikdo to za něj neudělá. A teď pochopil, že je to jinak. Nechtěj všechno dělat sám. Nesupluj krále. Nad Aramem pomaž a nechej vládnout Chazaela. A nad Izraelem Jehúa. A místo sebe máš náhradu v Elišovi. A co se nepovede Chazaelovi, to se podaří Jehúhovi. A co nezvládne Jehú, tak udělá Eliša, který tě bude zastupovat. Prostě tomu nech volný průběh. A neber se tak vážně. Rozhodně si nemysli, že zbýváš už jen ty sám. Zachovám v Izraeli sedm tisíc, říká Hospodin, všechny ty, jejichž kolena nepoklekla před Baalem a jejichž ústa ho nepolíbila. A ty běž dál svou cestou. Ne cestou Chazaelovou, ani Jehúovou, ani Elišovou. Jdi si svou vlastní cestou. Tak budeš zase svobodný a Pán Bůh si tě třeba zase k něčemu použije.

No a dál už je to jiný příběh. Eliáš, jak mu poradil Hospodin, vyhledal Elišu, a jak měl v rukou ten svůj těžký prorocký plášť, tak to hodil na něj a bylo.

Modlitba: *Pane, voláš nás, ne abys nám naložil další břímě, ale abys to naše z nás snal. Dáváš naší duši odpočívání, učíš nás ztíšení a pokoře. Vysvobozuješ člověka z blubin, které se mu zdají bezedné. Nejsme schopni se ukryt před tvou láskou, neboť tvoje laskavá ruka nás vždy dostihne a pohladí. Děkujeme ti, že se nemůžeme zbavit naděje, která je v tobě. Děkujeme, že věříme v takového Boha, jaký jsi. Amen.*

Přímluvná modlitba: *Pane náš, Ježíši Kriste, vyslyš naše modlitby za všechny, kdo naléhavě potřebují tvoji pomoc. Prosíme za lidi, kteří utíkají před násilím a pronásledováním. Modlíme se za uprchlíky, za válečné zajatce, za ty, kdo jsou uprostřed války. Přímlouváme se také za lidi, kteří procházejí zvláště těžkou životní zkouškou nebo těžkým životním obdobím. Modlíme se za nemocné. Prosíme za léky, zdravotníky a peníze na léčbu pacientů, kteří nutně potřebují pomoc. Modlíme se za lidi, kteří jsou v práci pod neustálým tlakem, což se podepisuje na jejich zdraví. Prosíme uzdravuj nemoci, na něž je lékařská věda dosud krátká, dopomoz tělesně postiženým k potřebné asistenci a dodej životní energii lidem vyhaslým, vybořelým a těm, kdo jsou psychicky vyčerpaní. Prosíme za pracovníky v církvi, kteří nevidí výsledky svého úsilí, prosíme za ty, kdo jsou frustrováni z neúspěchu, modlíme se za ty, kdo ztrácejí smysl života a naději. Ty, Pane, rozumíš lidem slabým, úzkostným a skešlým, máš pochopení pro lidskou nedostatečnost a vyčerpanost. Tím vším sis prošel také a v modlitbě jsi vše odevzdával svému nebeskému Otci. Amen.*